

Tehnologija za gajenje belog luka

Автор(и): доц. д-р Цветанка Динчева, ИЗК "Марица" в Пловдив

Дата: 11.04.2024 Брой: 4/2024

Бели лук има ограниченији економски значај од црног лука. Углавном се користи као зачин. Надземни делови биљке се понекад користе за исхрану, посебно док су нежни и млади. Гаји се за зрели и млади (зелени) бели лук.

Најбољи претходници су културе које рано ослобађају земљиште, које су добро ђубрене стајским ђубривом и које остављају чисту парцелу од корова. Бели лук се обично укључује у плодореде поврћа после парадајза, паприке, патлиџана, лубенице, краставца, бораније, итд. У пољопривредним плодоредима најпогоднији претходници су грахорица, пшеница и јечам.

Производња зрелог белог лука

Припрема земљишта се обавља одмах после бербе претходне културе за садњу озимог белог лука, а за садњу пролећног белог лука се изводи орање на дубину од 15-18 cm. Пре садње се изводи култивација или бороновање парцеле, у зависности од стања земљишта и загороваљености.

Када се бели лук гаји за главице, најбољи резултати се постижу када је претходна култура била интензивно ђубрена стајским ђубривом. Његово резидуално дејство, појачано минералним ђубривима, је довољно да осигура високе приносе. Бели лук не подноси ђубрење свежим стајским ђубривом, нити једнострано азотно ђубрење, јер то продужава вегетацију биљака и погоршава квалитет главица. Пре дубоког орања, у зависности од заступљености хранљивих материја у земљишту, изводи се основна ђубрива са око 15-20 кг/ар калијумових и фосфорних ђубрива. У пролеће се парцела култивише на дубину од 10-12 cm. Овом операцијом се такође примењује 8-10 кг/ар азотног ђубрива. Када се бели лук гаји на слабо снабдевеним земљиштима, може се прихранити са 15-20 кг/ар азотног ђубрива, које се примењује током првог или прва два окопавања. Прихрањивање белог лука азотним ђубривима мора бити извршено до краја априла, када почиње интензиван раст листова. Касна прихрана, након што је започело увећавање главица, продужава вегетацију и одлажу сазревање главица.

У нашој земљи се практикују два главна рока садње белог лука – у јесен и рано у пролеће. За јесењу садњу се користе озиме сорте белог лука, а за рану пролећну садњу – пролећне сорте и, изузетно, озиме.

Разлози за то су ложа складишна способност озимог белог лука, који под уобичајеним условима чувања клија до пролећа, а велики део ченова труне. Најпогоднији рок садње озимог белог лука је средина октобра, на дубину од 3-5 цм. Пролећни бели лук се сади рано у пролеће, обично у другој половини фебруара до почетка марта. Величина чена има значајан утицај на принос. Највиши приноси се постижу када се користе највећи ченови, који се налазе у спољном кругу главице. Припрема садног материјала почиње одвајањем ченова и њиховим сортирањем по величини непосредно пре садње, бирајући оне просечне тежине 2 г. Бели лук се сади у петогед траке према шеми 60+25+25+25+25/10 цм. Дубина садње је 4-6 цм. За ручну садњу се унапред праве бразде, у које се ченови распоређују на растојању од 8-10 цм. Растојање између бразди је 15-20 цм. За садњу пролећног белог лука потребно је 120-150 кг главица, а за озими бели лук – 150-200 кг главица.

Нега усева током вегетације се састоји од окопавања, наводњавања и ђубрења. Прво окопавање се обавља рано у пролеће, када су биљке тек никле. Број окопавања одређује се према закороваљености земљишта. У другој половини маја, обрада земљишта се прекида. Сузбијање корова се такође може спровести хербицидима. За добијање високих приноса главица белог лука, довољно је 4-5 наводњавања. На крају вегетације, када се уочи сушење доњих листова, наводњавање се прекида.

Озими бели лук се бере крајем јуна, а пролећни – крајем јула. Не треба дозволити закашњење са бербом, јер се погоршава квалитет главица и њихова складишна способност. Главице се ваде и суше на пољу док вратови не осуше, након чега се складиште на добро проветреним местима, постављене у слоју дебелом 10-12 цм за коначно сушење. Чувају се у проветреним просторијама слично као црни лук. Принос озимог белог лука је 800-1000 кг/ар, а пролећног – 600-800 кг/ар.

Производња зеленог (младог) белог лука

Припрема земљишта се састоји од предсевног ђубрења са 3-4 т/ар полусагњелог или сагњелог стајског ђубрива и 30-40 кг/ар суперфосфата и орања, након чега следи култивација.

Производња зеленог белог лука је веома слична производњи зеленог лука од крупних сетви црног лука. Као садни материјал користе се искључиво озиме сорте белог лука. Најпогоднији рок садње зеленог белог лука је средина октобра, како би се до почетка зиме биљке добро укорене, што их штити од измрзавања. Садња се обавља ручно у бразде дубоке 5-6 цм, са размаком између редова од 20 цм и размаком између биљака у реду од 5-7 цм. У зависности од величине чена, потребно је 150-300 кг/ар садног материјала озимог белог лука.

Рано у пролеће, након што се површина земљишта осуши, обавља се окопавање са прихрањивањем са 15-20 кг/ар азотног ђубрива. Неопходно је обезбедити наводњавање биљака.

Берба почиње почетком априла. Ишчупане биљке се чисте од земље и сувих листова и везују у снопове од 5-10 биљака. Добија се од 6000 до 10 000 снопова/ар зеленог белог лука.

За сузбијање корова у гајењу белог лука могу се користити следећи хербициди: AGIL 100 EC (75-120 ml/ар против једногодишњих травнатих корова у фази 2.-3. листа корова и 150-200 ml/ар против

вишегодишњих травнатих короа при висини короа 15-20 цм), примењује се у фази првог листа белог лука; BASAGRAN 480 SL (200 ml/ap против једногодишњих широколисних короа), примењује се у фази 3.-4. листа усева; ZETROLA 100 EC 100-150 ml/ap против свињске траве, при висини свињске траве 10-20 цм, у фази јасно видљивог првог листа белог лука; LENTAGRAN WP (200 g/ap) против једногодишњих широколисних короа; LEOPARD 5 EC (100 ml/ap) против једногодишњих травнатих короа и (200 ml/ap) против вишегодишњих травнатих короа; LONTREL 72 SG (17-21 g/ap) против широколисних короа; ORDAGO SC (300-500 ml/ap против једногодишњих травнатих и широколисних короа) примењује се пре ницања или убрзо након ницања; PENDINOVA / ADMETO (400-600 ml/ap против једногодишњих травнатих и широколисних короа) примењује се пре ницања усева; PENDIGAN 330 EC NOV / ACTIVUS (0.4 l/ap) против једногодишњих травнатих и широколисних короа пре или после ницања; PROL AQUA (250-300 ml/ap против једногодишњих травнатих и широколисних короа), примењује се после садње усева, пре појаве стабљике; ROUNDUP FUTURE (100-220 ml/ap) против једногодишњих и вишегодишњих короа; STOMP® AQUA – (250-300 ml/ap против једногодишњих травнатих и широколисних короа), примењује се после садње усева, пре појаве стабљике; FOCUS ULTRA / STRATOS ULTRA (200 ml/ap) против једногодишњих травнатих короа и падалица (пшеница, јечам) и вишегодишњих травнатих короа, укљ. свињске траве из ризома; FUSILADE FORTE 150 EC (80-200 ml/ap) против једногодишњих и вишегодишњих травнатих короа; FUSILADE MAX 125 EC (100-250 ml/ap) против једногодишњих и вишегодишњих травнатих короа; CHALLENGE 600 SC (400 ml/ap против једногодишњих травнатих и широколисних короа), примењује се после сетве пре ницања.